

Erik Lindgren

POST-
historia från
Sundals härad
i Dalmland

Copyright 1995
Erik Lindgren

Posthistorisk skriftserie nr 262

Innehåll

	sid
Anolfsbäcken	13
Bön	3
Bolstad	8
Brålanda	9
Dals Grinstad	17
Erikstad	16
Frändefors	12
Gestad	14
Grinstad	17
Lillebyn	8
Lönnebergshage	21
Sundals Ryr	7
Uleberg	19
Åsteboberg	19

De posthistoriska skrifterna tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljuslåda och en kopiator, allt av enklaste slag. Smärre fel kan förekomma i utförandet. Jag hoppas att läsarna har förståelse för detta och accepterar min tanke att med möda framforskade uppgifter är viktigare än utförandet.

Erik Lindgren

Förord

Posthistoriskt sett domineras Sundals härad av de poststationer som öppnades med 1875 års ingång på grund av 1873 års riksdagsbeslut att postverket skulle ta över ansvaret för kronobrevbäringen. Det då uppbyggda fasta postnätet kompletterades genom en poststation i Erikstad den 1 juli 1875 och en i Grinstad den 1 januari 1889. Närmare två decennier in på det nya seklet tillkom vad jag kallar "tvillingarna" Uleberg och Åsteboberg. Med den år 1926 tillkomna poststationen Lönnebergshage blev det slut på tillväxten av fasta postanordningar och området fick i stället uppleva, hur modern lantbrevbäring kunde ersätta de flesta efter andra världskriget. Jag presenterar poststationerna i den tidsordning de öppnats och sinsemellan i bokstavsordning för dem som öppnats samtidigt.

För var och en av postorterna söker jag berätta något om utvecklingen, om tillkomsten och avvecklingen och om något av skeendet under deras existensperiod. Så långt det är möjligt med arkivhandlingars hjälp söker jag i första hand berättelser på "gräsrotsnivå". Alla uppgifter är hämtade från handlingar i Postens centralarkiv. Om någon annan källa utnyttjas, anger jag det i texten.

Jag försöker ge exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent fram till 1970-talet eller senare.

Vid 1992 års ingång genomfördes en divisionalisering av Posten. Därigenom ändrades förhållandena bland annat så att det på större orter finns olika chefer för de olika divisionerna. De minsta postkontoren har ingen formell chef utan tjänstemän som lyder under chefen för brev- eller chefen för bank- och kassadivisionen på en större ort inom regionen. Med denna förändring har jag funnit det utsiktslöst att försöka få fram namn på dem som svingar datumstämplarna på de olika postkontoren.

Någon gång anger jag poststyrelsens diarienummer för ärenden ur vilka uppgifter kan hämtas om utvecklingen. För dem som önskar fördjupa sig underlättas därmed vidare forskning vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för mina läsares synpunkter på häftet.

Växjö i mars 1995

Erik Lindgren

Bön

I ett brev den 17 december 1874 till länsstyrelsen i Älvsborgs län preciserade poststyrelsen vilka poststationer och postgångar som skulle träda i funktion med 1875 års ingång på grund av 1873 års riksdagsbeslut om att kronobrevbäringen skulle upphöra i dess dittillsvarande form. Poststyrelsens brev baserades på preliminära överenskommelser och på brev i ärendet från länsstyrelsen den 8 och 29 oktober, den 5 november och den 12 december 1875. Med dessa brev hade länsstyrelsen skickat förslag på föreståndare för nya poststationer och entreprenörer för nya postföringar. Poststyrelsen hade efter granskning godkänt de flesta och överlämnade med sitt brev den 17 december de godkända kontrakten.

Ett av dessa avsåg en poststation med namnet Bön vid Ryr i Sundals Ryrs församling. Kronolänsman Frans Wilhelm Bergström bodde där och antogs till föreståndare för poststationen med 60 kr i årsarvode. Med årets ingång inrättades också en gångpost från Brålanda poststation i Nuntorp till Böns poststation fram och åter. Förre korpralen Sven Qvist i Östregatan fick kontrakt om denna postföring med en ersättning av en krona per mil.

Poststationsföreståndare Bergström kom snart nog underfund med att han hade för dåligt betalt i förhållande till arbetsinsatsen. Han skrev den 20 april 1875 det brev till poststyrelsen som återges förminskat på nästa sida. Den i brevet begärda förhöjningen av årsarvodet till 200 kronor medgavs av poststyrelsen, sedan kronofogden på förfrågan uppgett i ett brev den 10 juni 1875 "*att å eller vid poststationen Bön icke finnes någon lämplig person som i stället för Herr Kronolänsmannen F W Bergström kan föreslås till övertagande av poststationsföreståndaresysslan därstädes från den 1 nästa augusti*".

Ett till synes välmotiverat förslag från sockenrepresentanter på hösten 1882 att flytta poststationen från Bön till närheten av sockenkyrkan föranledde inte någon åtgärd av poststyrelsen vid föredragning den 18 januari 1883. Det negativa beslutet fattades, sedan postinspektionen i Göteborg efter undersökning anfört bl a att "*då postinspektionen för sin del anser väsentlig hänsyn böra tagas till behovet för Bergström i hans egenskap av landstatstjänsteman att*

Bergström den 20
April 1875 af J. Bergström

De som nu föreslå en ersättning vidt, att det anvisas, 60 ören per år, beräknat på
Königs kyrkans bestånd den 17 December 1874 befinna sig tillräckligt försedda för att
inrätta poststation, och för i nägot som helt nödvändigt förhållande till den befintliga för-
sändningens omfattning.
Säsongen anför vidare, att sedan betyget af afvikelsen 4 gånger i veckan - där 8 gånger per
på aftnarna - sprutas försändningens uppkomsten på allmänheten väsentligt ökar, och
därmed kunna någon slags postgång för legalisera; anför jag mig begrundad härmed väsentligt
anhålla om anvisad försändning förhållande till försändningens ören per år, samt i öfrigt be-
för lokal med försändningsutrustning och nödiga materialier.

Skulle, mot förmodan, Königs kyrkan icke befalla denna sive försändning, utspjotta
härmed ifrågasättas kontant att gälla längre än till den 1 nyttårsafton.

Bergström den 20 April 1875
J. Bergström

den postanstalt, genom vilken Bergström har att avsända och emotta
postförsändelser, äger ett för honom fördelaktigt läge, postin-
spektionen tror förflyttning av Böns poststation icke lämpligen böra
äga rum".

Beslutet bör anses vara ett bland många exempel från den tiden på
hur civilstatens postgång tillmättes större betydelse än allmänhetens
anspråk på god postservice. Försök från sockenrepresentanter att
åter få posten befordrad från poststationen till kyrkan för att utlämnas

i samband med gudstjänsterna, såsom fallet varit under de första
åren efter poststationens tillkomst, misslyckades på grund av att
klockaren inte längre ville åta sig utlämningen. Bergström lät i
november 1882 läsa upp sitt beslut i denna fråga från predikstolen,
formulerat på det sätt som framgår av illustrationen här.

Bergström

Anders Johansson i Bön har framfört sig begrundad med uttalande af uttåg
samt uttalande från församlingens postanstalt att det till bruket tillräckligt vid
kyrkan; att jag såsom jag uttalar med denna för allmänheten be-
grunda, så att härmed alla postförsändelser måtte kunna sparas egen
försändning och affärsutgå; i församlingens hvarmed uttalar, att poststationen
skulle öppet alla sockens försändelser från Bön, såsom och anslag
därmed uttalar

Bön den 25 November 1882
Uppläst i Ryrs kyrka
den 20 Mars 1882 af
J. Bergström
Bergström

Nya framställningar gjordes för att få poststationen flyttad till
närheten av Ryrs kyrka men föranledde ingen åtgärd sedan postin-
spektionen i ett brev den 31 januari 1885 åter avvisat detta men
föreslagit "att med bibehållande vid Bön av poststationen i fråga, den
nuvarande gångposten mellan Brålanda och Bön förändras till lant-
brevbäring, med bestämmande därvid att lantbrevbäraren å denna
linje bör färdas den förbi berörda kyrka ledande väg".

Detta accepterade poststyrelsen och kontrakt tecknades med hem-
mansägaren Anders Johan Dahlberg i Thån om lantbrevbäring med
två turer i veckan fram och åter på linjen Brålanda poststation - Ryrs
kyrka - Böns poststation. Hans ersättning blev 75 öre för varje tur
fram och åter.

Med kännedom om kronolänsman Bergströms entledigande hölls en
extra kommunalstämma i Ryrs kyrka den 25 november 1888. Därvid
beslöts att stämman skulle ingå till poststyrelsen "med begäran att

postanstalten inom Sundals Ryrs socken förlägges till klockaren O Olsson i Ryrs stom, vilken anordning blir till församlingens både bekvämlighet och belåtenhet samt postverket till fördel".

Detta hjälpte inte, utan till Bergströms efterträdare som poststationsföreståndare utsågs från den 1 oktober 1890 kronolänsmannen Axel Edvin Bågenholm, som bosatte sig i Bön och behöll poststationen på dess ursprungliga plats. Landskansliet ansåg i sitt yttrande den 11 april 1889 "framställningen om poststationens i fråga förflyttning ej förtjäna avseende".

Det var först i samband med Bågenholms flyttning från länsmansbostället som allmänhetens önskemål tillgodosågs. Då hade socknen emellertid bland annat genom ytterligare tillkomna lantbrevbäringslinjer fått en sådan serviceförbättring, att flyttningen ingalunda passade alla på så sätt som den skulle ha gjort två decennier tidigare. I tidningen *Elfsborgs Läns Annonblad* nr 94 den 24 november 1905 speglades den förmodade förändringen på sätt som framgår av notisen nedan.

Århol i st. f. Bön. Kungl. generalpoststyrelsen har nyligen genom kungörelse i Sundals-Ryrs kyrka, tillkännagifvit, att Böns poststation kommer med anledning af att nuvarande poststationsföreståndaren kommissarien A. E. Bågenholms flyttning från länsmansbostället Bön till sin egendom Södra Blekan d. 1 nästa januari att indragas samt att en ny dito öppnas i hemmanet Århol, som är socknens centralaste plats och i omedelbar närhet af den nya kyrkan. Nämnas omreglering hälsas nog icke af alla inom Sundals-Ryr med full tillfradaställelse, ty med de postala förhållandena är det för närvarande ganska väl ställt, ty 2:ne lantbrevbärare äro inom kommunen anställda, hvilka regelbundet 3 gånger i veckan hämta och aflämnas

post till de flesta hemman. Tillkännagifvandet innefattar äfven att lantbrevbäraren å södra och västra linien skall indragas till stort obehag och bryderi för den tätt befolkade bygden, hvaraf hemmanen Häljebyn, Hågnan, Sandfältet, Bollungsnäs och Högetakan m. fl. få en ganska lång väg att färdas för att komma till poststationen. Som lönen för den nye poststationsföreståndaren är mycket blygsamt tilltagen, endast 200 kr. per år, så har den lockat endast en enda sökande, nämligen handl. Adolf Eriksson i Århol, som är en ung, tillmötesgående och mycket väl meriterad man, och som har erhållit de samplaste intyg om kompetens för skötandet af nämnda befattning, skrifyer Annonbladets ordsreferent. //

Som en första åtgärd inför flyttningen sades följande kontrakt om lantbrevbäring upp med 1905 års utgång, nämligen det med skomakaren Johannes Land från Råskog i Brålanda om lantbrevbäring på linjen Brålanda-Bön-Brålanda, det med förre skolläraren Gustaf Rylander från Sundals Ryr om lantbrevbäring på linjen Bön-Buxåsen och det med fjärdingsmannen Aron Ryding från Häljebyn om lantbrevbäring på linjen Bön-Bollungsnäs.

I postinspektionens framställning till poststyrelsen den 4 december 1905 hemställdes om indragning av poststationen i Bön och inrättande av en poststation vid hemmanet Århol, som "med hänsyn till nämnda hemmans centrala belägenhet och dess omedelbara närhet

till församlingens nybyggda kyrka, lämpligen synes böra benämnas Sundals Ryr". De indragna lantbrevbäringslinjerna föreslogs bli ersatta med postföring med häst och vagn med tre turer i veckan på linjen Brålanda poststation - Sundals Ryrs gamla kyrka - Sundals Ryrs poststation samt lantbrevbäring på linjerna Brålanda - Tån - Dottetorp - Tosterud - Aspebol - Grubbetorp - Västra Gatan - Fogelås - Råskog - Brålanda respektive Sundals Ryrs poststation - Södra Blekan - Bollerud - Västra Blekan - Östra Blekan - Bön - Sundals Ryrs gamla kyrka - Sundals Ryrs poststation. Förslagskontrakt hade tecknats med Aron Hansson Ryding, Karl Johannesson d.y. och Johannes Andersson om att fullgöra postföring resp lantbrevbäring på dessa linjer. Kontrakten godkändes av poststyrelsen, liksom förslaget att anta handlanden Adolf Eriksson till föreståndare för den nya poststationen med 200 kr i årsarvode. Tidtabellerna för postföringen och lantbrevbärarna återges här nedan.

		Brålanda—Sundals Ryr.				
		(Från den 1 januari 1906.)				
—	2,0	0,7	Brålanda poststation	M. O. L.	5,30	—
3,0	—		Sundals Ryrs gamla kyrka	M. O. L.	—	4,30
			Sundals Ryrs poststation (Århol)	M. O. L.	—	
		Sundals Ryr—Bön—Sundals Ryr.				
		(Från den 1 januari 1906.)				
		M. O. L.	—	4,0		
		M. O. L.	6,45	—		
		M. O. L.	—	2,0		
		M. O. L.	5,45	—		

Adolf Eriksson blev den ende ordinarie föreståndaren för poststationen i Sundals Ryr. När han avgick med pension vid 1962 års utgång, påbörjades en utredning om ny organisation av postanordningarna och befattningen hölls vakant till dess poststationen drogs in med april månads utgång 1964.

1875-01-01--1886-10-31
Namn Lillebyn 1886-11-01--1965-03-31

Bolstad

Med skolläraren A M Larsson som föreståndare öppnades en poststation i Bolstad vid 1875 års ingång. Han fick 50 kr i årsarvode. Posten fördes dit med häst och vagn från Mellerud enligt ett kontrakt med Carl Johansson i Berg som fortsatte färden till Korpås efter besöket i Bolstad.

Namnet Bolstad vållade felsortering av post. Poststyrelsen beslöt därför om ändring av poststationens namn till Lillebyn den 1 november 1886, som framgår av cirkulärnotisen nedan.

KONGL. GENERALPOSTSTYRELSENS

1886. CIRKULÄR. N^R LIII.

90.

Kungörelse,

angående förändrad benämning för poststationen Bolstad.

Från och med den 1 nästinstundande november skall, till förekommande af namnförväxling, den inom Elfsborgs län belägna poststationen Bolstad benämnas *Lillebyn*. Stockholm den 26 oktober 1886.

Kongl. Generalpoststyrelsen.

Fröken Matilda Larsson tog över poststationen den 1 juni 1898 och från den 1 oktober 1900 finner vi sjukvårdssoldaten Erik Karlsson Palm som föreståndare. Hans titel uppgavs i ett annat sammanhang som distinktionskorpral. Under sitt 83:e levnadsår sade han upp sitt avtal och fru Elin Ingegärd Hallström blev föreståndare i februari 1942. Hon följdes 1947 av Axel Julius Hallström som avgick med 1964 års utgång. Ett kvartal senare drogs poststationen in, d v s med utgången av mars 1965.

1875-01-01--

Brålanda

Förre fanjunkaren Axel Walfrid Sundelius utsågs till föreståndare för den poststation som öppnades i Nuntorp med namnet Brålanda vid 1875 års ingång. Brålanda låg utmed postlinjen mellan Karlstad och Vänersborg, där posterna befordrades efter den tidtabell som återges här. Vissa poststationers lägen anges inom parentes med mindre stil.

Karlstad—Venersborg.											
T. Th. L.	—	11,0	f. m.			Karlstads postkontor	T. Th. L.	11,0	—	f. m.	
T. Th. L.	1,0	1,15	e. m.	1,5		Nors poststation	T. Th. L.	8,45	9,0	f. m.	
T. Th. L.	2,30	2,30	e. m.	1,0	0,9	Karlsund	T. Th. L.	7,30	7,30	f. m.	
T. Th. L.	3,30	3,15	e. m.	1,0	0,7	Malöga poststation (gästgd)	T. Th. L.	6,15	6,30	f. m.	
T. Th. L.	5,45	6,0	e. m.	1,0		Vermlandsbro poststation	T. Th. L.	4,0	4,15	f. m.	
T. Th. L.	6,30	6,30	e. m.	0,5		Göstakrogs gästgivaregård	T. Th. L.	3,30	3,30	f. m.	
T. Th. L.	7,15	7,30	e. m.	0,5		Sefle poststation	T. Th. L.	2,30	2,45	f. m.	
T. Th. L.	8,30	8,45	e. m.	0,8		Afvelsåters poststation	T. Th. L.	1,15	1,30	f. m.	
T. Th. L.	10,0	10,45	e. m.	1,0		Amåls postkontor	M. O. F.	11,30	12,0	natt.	
O. F. S.	12,15	12,30	f. m.	1,3		Tösse poststation	M. O. F.	9,45	10,0	e. m.	
O. F. S.	12,45	12,45	f. m.	1,4		Torpene gästgivaregård	M. O. F.	9,30	9,30	e. m.	
O. F. S.	2,30	2,45	f. m.	1,0		Ånimskogs postst. (Ånkolund)	M. O. F.	7,30	7,45	e. m.	
O. F. S.	4,0	4,0	f. m.	0,9		Köpmannebro	M. O. F.	6,15	6,15	e. m.	
O. F. S.	5,0	5,15	f. m.	1,8		Melleruds poststation	M. O. F.	5,0	5,15	e. m.	
O. F. S.	6,0	6,0	f. m.	1,1		Sväcklingby	M. O. F.	4,15	4,15	e. m.	
O. F. S.	7,0	7,15	f. m.	0,8		Erikstads poststation (Kuserud)	M. O. F.	3,0	3,15	e. m.	
O. F. S.	8,0	8,0	f. m.	0,8		Östebyns gästgivaregård	M. O. F.	2,15	2,15	e. m.	
O. F. S.	8,45	9,0	f. m.	0,5		Brålanda postst. (Nuntorp)	M. O. F.	1,15	1,30	e. m.	
O. F. S.	9,30	9,45	f. m.	0,5		Frändefors poststation	M. O. F.	12,30	12,45	e. m.	
O. F. S.	10,0	10,0	f. m.	0,8		Dykälla gästgivaregård	M. O. F.	12,15	12,15	e. m.	
O. F. S.	11,0	11,0	f. m.	0,5		Korpås	M. O. F.	11,15	11,15	f. m.	
O. F. S.	11,45	—	f. m.	16,1		Venersborgs postkontor	M. O. F.	—	10,30	f. m.	

För resan från Karlstad lördagar och från Vänersborg onsdagar begagnas diligens.

Sundelius var inte nöjd med sitt årsarvode på 100 kronor utan skrev den 25 maj 1875 till poststyrelsen och begärde att få det höjt till 400 kr. Han tillade: "Kan detta ej beviljas nödgas jag i största ödmjukhet uppsäga kontraktet med anhållan om bevis å medsända kontrakt".

Efter kontakt med kronofogde Herman Falk satte Sundelius ner sina anspråk till 300 kr. Den till synes obetydliga skrivelse, i vilken han gör detta, har jag funnit anledning att återge här i faksimil. Han motiverar nämligen sitt erbjudande att minska sina krav med upplysningen att en poststation skulle öppnas vid Kuserud. Därmed menar han den poststation som vid inrättandet fick namnet Erikstad. Poststyrelsen

hade fattat beslut den 22 maj 1875 om att den skulle öppnas. Sundelius insåg därmed att hans kundunderlag skulle naggas något i kanten på grund av tillkomsten av den nya poststationen.

Sedan uppköpt telegraf till vid
Kronofogde Herman Falk skrev den 23 juni 1875 till länsstyrelsen, att
"då någon annan lämplig person icke finnes i trakten, ej heller
bostadslägenhet för stationsföreståndare från annan ort finnes att
tillgå, får jag vördsamt hemställa att Sundelius gjorda anbud måtte till
antagande förordas". På länsstyrelsens följande förord medgav post-
styrelsen den ovanligt stora förhöjningen. Den hade Sundelius glädje
av under flera år, men den 1 juli 1879 fick han lämna över poststatio-
nens inventarier till stationsinspektorn J A G Löf. Då flyttades poststa-
tionen till järnvägsstationen. Den 41 km långa delsträckan Öxnered-
Mellerud av Bergslagens järnväg hade öppnats för allmän trafik den
21 juni 1879. Förändringen berörde också poststationerna i Erikstad,
Frändefors och Mellerud, som framgår av denna notis i poststyrelsens
cirkulär i juli 1879. Dessutom ändrades landsvägspostföringarna i viss
omfattning.

Postutvexling:

Brälända, Erikstads, Frändefors, och Melleruds poststationer, hvilka den 1 dennes
förflyttades till järnvägsstationerna med samma namn vid järnvägslinien Öxnered—Mel-
lerud, förlades samtidigt, likasom Bolstads, Böns, Högsäters, Råggårds, Rölända, Sti-
gens och Örs poststationer under postinspektionen i Västra järnvägspostdistriktet, hvar-
jämte Erikstads poststation uppflyttades i andra klassen.

Limmareds och Månstads poststationer utvexla numera post direkt jemväl med
postkupéexpeditionen n:r XXV.

Jernvägspostbefordran:

Sedan innevarande månads början eger postbefordran rum å järnvägslinien Öxne-
red—Mellerud, så att postiljonskupé framgår å hela linien Göteborg—Öxnered—
Mellerud.

Postkupéexpedition:

Postkupéexpeditionen n:r XIX, som förut åtföljt tågen n:r 23 och 24 å linien Laxå
--Karlstad, framgår numera med samma tåg å linien Laxå—Karlstad—Kil.

Postförling:

Ny:

Sedan innevarande månads början underhålles postförling med gående bud två
gångar i veckan å linien Erikstad—Bolstad.

Indragen:

Kärrposten å linien Venersborg—Jern—Mellerud samt gångposten å linierna
Linghem—Rystad och Gistad—Östra Skrukeby indrogos med sistlidne juni månads
utgång.

Inskränkt:

Sedan innevarande månads början är kärrposten å linien Karlstad—Mellerud—
Venersborg inskränkt till linien Karlstad—Mellerud samt kärrposten å linien Venersborg
—Frändefors—Kolstätt till linien Frändefors—Kolstätt.

Ändrad:

Den förutvarande gångposten mellan Sväcklingby och Ör är sedan innevarande
månads början utbytt mot dylik post mellan Erikstad och Ör.

Nu var det järnvägsstationens föreståndare som hade ansvar för
postservice i Brälända. Per Olof Henricsson tog över i december
1891 och när han flyttade till Ornäs, blev Carl Alfred Svanqvist
föreståndare 1897. Han fick uppleva att post och järnväg skildes åt
den 1 mars 1908, detta på järnvägsbolagets initiativ.

Med förändring till "lantpoststation" (till skillnad från järnvägsstation) för-
lades denna till Sörbyn invid järnvägsstationen och fröken Märta
Charlotta Wilhelmina Hugoson antogs till föreståndare. Hon följdes
den 1 oktober 1923 av Anna Ingegerd Helena Malmgren, som varit
föreståndare för poststationen i Råsunda sedan den 10 augusti 1920.
Karl Alfred Herlogson började vikariera för Anna Hugoson den 1 fe-
bruari 1928 och blev antagen som ordinarie den 1 maj 1928. Under
mer än två decennier svarade han för poststationen, följd den 1 maj
1940 av Axel Wilhelm Herlogson. Denne blev befordrad till stations-
mästare, när poststationen organiserades som postexpedition från
den 1 februari 1946. Olov I Ahlin tog över postexpeditionen 1967 och
tio år senare blev den med ny terminologi organiserad som
lokalpostkontor, från och med 1986 utan förleden "lokal". Postmästare
Margareta Hellström har senare blivit chef för postkontoret med
ansvar för service till omkring 1850 hushåll.

Frändefors

Kyrkoherde J O Geijer antogs till föreståndare för poststationen i Frändefors som öppnades med 1875 års ingång enligt poststyrelsens brev till länsstyrelsen i Vänersborg den 17 december 1874. Han fick liksom kollegan i Brålanda lämna över inventarierna till järnvägsstationen med juni månads utgång 1879, då samarbetet mellan postverket och Bergslagens Järnvägar inleddes även för service på det lokala planet.

Göteborg—Mellerud.

(Från den 1 juli 1879.)

N:r 20.		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.	
7,25	Göteborg	9,28	9,0
—	<i>Surte</i>	—	—
8,23	<i>Nol</i>	—	8,4
9,36	<i>Upphärad</i>	—	6,52
10,16	Trollhättan	—	6,7
10,46	<i>Öxnered</i>	6,5	5,42
11,23	<i>Frändefors</i>	N:r 19.	5,0
11,51	<i>Brålanda</i>	○	4,37
12,14	<i>Erikstad</i>		4,9
12,32	Mellerud		3,16
			N:r 21.

Denna tidtabell tillämpades för postföringen mellan Göteborg och Mellerud, när samarbetet mellan posten och Bergslagens Järnväg hade påbörjats för denna linjedel.

Stationsinspektör C H Lundgren fick ansvar för postservice i Frändefors från den 1 juli 1879. Stationsinspektör Johan Larsson tog över den 1 juli 1892 men blev av med posthanteringen den 1 juni 1908. Då skildes post och järnväg åt efter förslag av järnvägsbolaget och fröken Maria Kajsa Andersson blev poststationsföreståndare med poststationen förlagd till prästgården.

Efter fröken Anderssons död i september 1928 var befattningen vakant tills kontoristen Sven Magnus Jacob Wenerbom anställdes formellt från den 1 februari 1929 (diarienummer 1 b 1832). Trafikutvecklingen var gynnsam och Wenerbom kunde uppleva poststationens upphöjning till postexpedition den 1 mars 1948. Han befordrades då till stationsmästare som var titeln för postexpeditionernas föreståndare under perioden 1920-1977. Dan Allan Svanling blev stationsmästare i Frändefors 1962. 1970-talet medförde bland annat ny terminologi och generella organisationsförändringar. Postexpeditionerna blev etappvis lokalpostkontor för att från 1986 kallas blott postkontor, en benämning som då började gälla för alla fasta postanstalter med kundbetjäning. Postmästaren i Frändefors har i den nya organisationen ansvar för service till omkring 1200 hushåll.

Anolfsbäcken

ej poststation

Fanjunkare L P Lindskog vid Västgötadals regemente förhörde sig i ett brev den 14 november 1893 till poststyrelsen om möjligheten att få en poststation på egendomen Anolfsbäcken i Frändefors socken. Platsen uppgavs ligga "i folkrik trakt en mil från Frändefors järnvägsstation omkring 200 meter från allmänna landsvägen som leder till poststationen Stigen". Sökanden fick sin post i en lösväska från Frändefors.

Poststationsföreståndare Johan Larsson i Frändefors tyckte att postmängden var liten i lösvaskan jämfört med post till andra platser i omgivningen. Poststationsföreståndare M Andersson i Stigen hade en annan uppfattning och ansåg att det kunde behövas en mindre poststation för Anolfsbäckens "folkrika omnejd". I detta instämde postmästare Bror af Klercker i Mellerud.

Hjalmar Andersson vid Stigens Yllefabrik svarade för transport av post mellan Frändefors och Tångelanda samt mellan Fölen och Frändefors. Han förklarade sig vilja ha 50 öre mera per tur, om han skulle göra avvikelser från landsvägen för post till Anolfsbäcken.

Medan utredningen pågick, fick poststyrelsen den 25 januari 1894 ett brev från disponent Johan Oliver Kollén med framställning om en poststation i Rådanefors. Postinspektionen i Göteborg frågade nu postmästaren i Mellerud "till vilket av ifrågavarande ställen, Anolfsbäcken eller Rådanefors, anses lämpligast att förlägga en poststation". Sedan poststationsföreståndarna i Frändefors och Stigen föreslagit Rådanefors, anslöt sig postmästare af Klercker till denna uppfattning.

Kronofogden hade ursprungligen en annan uppfattning men ändrade sig vid samtal med postinspektören i Göteborg. Den sistnämnde ansåg att den nya poststationen borde inrättas utan att avvakta "tiden för Uddevalla-Lelångens järnvägs öppnande för allmän trafik". Han avsåg att vid denna senare tidpunkt föreslå flyttning av poststationen i Stigen till Färgelanda järnvägsstation och att byta ut den åkande posten mellan Frändefors och Färgelanda mot lantbrevbäring mellan Frändefors och Rådanefors samt mellan Färgelanda och Stigen.

Poststyrelsen övertygades om behovet av en poststation i Rådanefors och tycktes inte ha tvekat inför beslutet att inrätta en sådan med disponent Kollén som föreståndare. Om denna har jag berättat i posthistorisk skrift nr 175. Anolfsbäcken fick inte någon poststation.

Gestad

ej poststation

Det var långt ifrån alla socknar som fick egna poststationer i samband med kronobrevbäringsreformen. I poststyrelsens brev den 17 december 1874 till länsstyrelsen med beslut om den nya organisationen hette det bl a följande:

"För övrigt hava från Konungens Befallningshavande hit insända villkorligt upprättade kontrakt om befattning såsom föreståndare för poststationer i Gestad och Grinstad, belägna å vardera sidan om blivande poststationen i Bolstad å nya postlinjen Vänersborg-Bolstad-Mellerud icke kunnat godkännas, enär anordnande av poststationer å ifrågavarande platser jämte särskild postföring icke synes skäligen kunna grundas på bestämmelserna i Kungl. kungörelsen den 5 december förlidet år om kronobrevbäringsens upphörande och om sättet för fortskaffande av de försändelser, för vilka nämnda brevbärning fått anlitas".

Som framgår av nästa avsnitt i denna skrift, hade Grinstads socken förmånen att 14 år senare få en egen poststation. Så bra gick det inte för gestadsborna, men de hade anledning att ta upp frågan om socknens postservice vid en extra kommunalstämma med Gestads församling i dess norra skolhus den 29 januari 1880. Den tidigare kärrepostföringen från Vänersborg till Bolstad via Gestad hade upphört som en följd av att Bergslagens järnväg fått ta över viss postföring. Stämmoprotokollets 6:e paragraf uttryckte stämmans önskemål "att gångpost tvenne dagar i veckan måtte anordnas från Bolstads poststation till närheten av Gestads kyrka befintligt lämpligt ställe samt likaledes tvenne dagar i veckan avhämta post från samma ställe till Bolstads poststation".

Kyrkoherde O Lindegren skrev en formell ansökan den 9 februari 1880, vilken tillstyrktes av poststationsföreståndare Larsson i Bolstad och (efter remiss från poststyrelsen) också av postmästaren i Vänersborg. Vid poststyrelsens föredragning den 24 maj 1880 ansågs framställningen inte böra föranleda till vidare åtgärd. Något besked därom fick man inte i Gestad. Därför hölls en ny extra kommunalstämma den 7 januari 1881, speglad i det protokollsutdrag som återges på nästa sida.

Poststationsföreståndare Larsson i Bolstad sände utdraget jämte en formell ansökan från Gestads församling till postinspektionen. Han anförde i ett missivbrev bland annat "att därest icke enskild person hade vidtagit den åtgärden att få ett gångbud till Bolstad tvenne gånger i veckan, skulle Kronobetjäningens Ämbetsskrivelser och Kungörelser blivit kvarliggande här på station - i enahanda förhållande skulle även blivit med prästerskapets Ämbetsskrivelser".

Utdrag af Protokoll, hållet vid eldra Kommunalförsamlingens med Gestads församling den 7 januari 1881.

§ 3.

Da' Stämman i början af förliden året ingått till Kungl. Generalpoststyrelsen med värdens konstiller, att gångpost 2de gånger i veckan måtte anordnas från Bolstads poststation till Gestad, men något alltående i ärendet icke afhörts, så beslöt Stämman å under hänvisande till sin fört afslutade önskrifvelse ånyo ådringaktligen hänvända sig till Kungl. Generalpoststyrelsen med anhållan, att den föreslagna postförbindelsen måtte förent möjligt anordnas i likhet med hvad som redan längre tid eger rum mellan Bolstad och Grinstad.

Justerat:
Göranes Larsson
Erik Jonasson

Som afren
Åsteborgs socken
ordförande

Uppläst från församlingens i Gestads kyrka den 9 januari 1881 af Åsteborgs socken

Postinspektionen överlämnade handlingarna till poststyrelsen utan vare sig till- eller avstyrkan. Poststyrelsen beslöt emellertid att en lantbrevbäringslinje skulle inrättas mellan Bolstad och Gestad med en ersättning till lantbrevbäraren av 50 kr per år.

Lantbrevbäringen blev med tiden vidareutvecklad men hade så länge som efter fem år den sträckning som framgår av här återgiven tidtabell

		Brälanda—Bön.			
		(Från den 3 februari 1886.)			
—	11,45	0,5	Brälanda poststation	O. L.	3,30
			Ryrs stom		
			Ryrs kyrka		
			Gunneshbyn		
1,15	—		Böns poststation	O. L.	2,0
Postföringen å linien ombesörjes af lantbrevbärare.					

Som framgår av avsnittet om Uleberg, fick Gestads socken långt senare två poststationer samtidigt den 16 december 1918, en i Uleberg och en i Åsteborg.

Erikstad

I poststyrelsens brev till länsstyrelsen den 17 december 1874 fanns det inte något beslut om att en poststation skulle öppnas i Erikstad. Den av länsstyrelsen föreslagna poststationen i Kuserud godtogs nämligen inte. I beslutet finner vi uppgiften, att poststyrelsen inte ansett sig kunna godkänna det till poststyrelsen insända, villkorligt upprättade kontraktet *"om befattning såsom föreståndare för poststation i Erikstad, med läge i Kuserud, å samma linje, Vänersborg-Mellerud, som Brålanda poststation och i närheten av denna"*.

Poststyrelsen måste snart nog erkänna sig ha gjort en felbedömning. Här finner vi åter ett exempel på att civilstatens postservice var viktig. Enligt poststyrelsens kompletteringsbeslut den 22 maj 1875 antogs länsmannen J F Widén till föreståndare för den poststation som öppnades i Kuserud den 1 juli 1875 med namnet Erikstad. Denna kungjordes på sidan 264 i poststyrelsens cirkulär, utgivet den 30 juni 1875.

Länsman Widén fick 50 kr i årsarvode för att sköta Erikstads poststation. Han fick emellertid liksom kollegerna i Frändefors, Brålanda och Mellerud avstå från sin befattning med juni månads utgång 1879. Då flyttades poststationen från Kuserud till järnvägsstationen i Erikstad, där stationsinspektör Carl Johan Dahlgren blev ansvarig för både post- och järnvägsgöromål. Det var inte någon positiv utveckling vid den järnvägsstationen och stinsen Dahlgren ersattes med stationsmästaren Alfred Norström i maj 1898.

På järnvägsbolagets begäran skildes post och järnväg åt den 1 maj 1908 och poststationen flyttades till handlanden Aron Johansson i Björkedal. Efter dennes död i april 1913 tog änkefru Kristina Axelia Johansson över. Hon hade under makens sjukledighet vikarierat för honom sedan februari och blev nu i tjänst under 20 år. Gerda Helena Johansson följde efter henne den 1 april 1933 och fick tio fler tjänsteår än företrädaren. Efter hennes pension vid 1964 års ingång tog Astrid Ingeborg Larsson över befattningen. Hon blev den sista ordinarie poststationsföreståndaren i Erikstad. Poststationen drogs in med maj månads utgång 1969.

Grinstad

Som nämnts i det tidigare avsnittet om Gestad, fick varken den socknen eller Grinstads socken någon poststation i anslutning till kronobrevbäringsreformen 1875. I Grinstad lyckades man emellertid 14 år senare få en egen poststation. Jag har inte funnit vem som utsågs till föreståndare vid starten. Det kan ha varit fröken Anna Maria Norén men troligen har någon annan ansvarat för posten, eftersom hon då var blott 19 år gammal och sålunda omyndig.

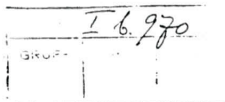
Från 1894 års ingång fick Anna Maria Norén emellertid ett kontrakt som gav henne 200 kr om året i ersättning för bestyret med posten. Själv måste hon dock inte bara tillhandahålla lokal utan också bestrida utgifter för ljus, lack och segelgarn m m.

Folkskollärare Karl Adolf Qvänsel tog över poststationen den 1 oktober 1898 och från den 1 juli 1903 svarade handelsföreståndaren Anders Magnus Kristiansson för den. Efter dennes död i juni 1911 blev det täta skiften på posten, Jonas Haldén (juni-sept 1911), Anders Gustaf Persson (1911-1912) och Karl Adolf Qvänsel åter från oktober 1912.

Handelsföreståndaren Anna Maria Haldén tog över den 1 oktober 1915, följd den 1 december 1921 under en kort period av kollegan Hildur Katarina Haldén, tills John Birger Haldén trädde till den 1 april 1922. Han fick byta ut datumstämpel och sigill med 1923 års ingång. då poststationen fick prefixet **Dals**.

Namnändringen beslutades sedan en korrespondent i ett brev till poststyrelsen i augusti 1922 berättat att det stod Grimstad på många brev med följden, *"att ett angeläget brev ofta gör en avstickare till Grimstad i Norge och ankommer hit flera dagar försenat"*. Vid en extra kommunalstämma med Grinstads kommun i kyrkan den 3 september 1922 beslöt man låta ändra namnet till Dals Grinstad. Till detta anslöt sig postdirektionen i Göteborg i ett brev den 20 oktober 1922. Poststyrelsen skrev till Ortnamnskommittén den 15 november och fick det svar som återges på nästa sida.

Till kungl. generalpoststyrelsen

Med Edert i skrifvelse den 15 dennes
ortnamnskommittén delgifna förslag
om poststationen Grinstad, hvar
efter skall bevägas Dals Grinstad
har kommittén icke något att er-
inera. Stockholm den 27 nov. 1922

På ortnamnskommitténs vägnar
A. W. Ahlfors

John Birger Haldén höll ut som poststationsföreståndare från april 1922 till pensioneringen den 1 februari 1963 och poststationen blev kvar i släkten. Fru Anna Cecilia Haldén trädde nämligen till vid John Birgers avgång och behöll poststationen till sin pensionering med 1972 års ingång. Då drogs poststationen in. I anslutning härtill publicerade Elfsborgs Läns Annonsblad den 9 december 1971 en artikel, ur vilken jag gjort detta utdrag.

Givetvis finns det en historia kring posten i Dals Grinstad och det intressanta kring denna är att det handlar om "arvsposter" i ganska stor utsträckning. För posten i Dals Grinstad har namnet Haldén varit av ganska stor betydelse. Bland de första som skötte posten i Grinstad var skollärare Qvenselsfru. Det var på den tiden då kontoret fanns i en anslutande del till skolhuset. Men utvecklingen gick vidare och ganska tidigt kom John Haldén, dåvarande handlanden i Västanvåga, in i bilden. Han övertog affären i Grinstad, där också posten inrättades. Efter honom tog

dottern Anna Haldén över ansvaret fram till i början av 1920-talet, då sonen till den omtalade John Haldén, som hade samma förnamn, blev föreståndare fram till för ett tiotal år sedan. Då övertog hans hustru Anna Haldén ansvaret och hon har haft ansvaret fram till slutet.

På lantbrevbärardelen har det varit fråga om "arv" från far till son. Den siste som bär posten till ortsbefolkningen är John Günter, som sysselsatt sig med detta i 26 år och övertog jobbet efter sin far K. F. Günter. Denne hade dessförinnan sedan ca 1910 haft samma sysselsättning.

Uleberg

En omfattande utredning på grund av önskemål om bättre postförhållanden i Gestads socken redovisades den 25 november 1918 till poststyrelsen av postdirektionen i Göteborg. Av denna framgick bland annat att lantbrevbäraren på den 42 km långa ringlinjen Brålanda-Gestad-Timmervik-Brålanda hade sagt upp sitt kontrakt att upphöra med september månads utgång 1918. Svårigheter att få vikarie mot skälig kostnad framtvängde ett snabbt beslut i den framställning som gjordes med postdirektionens redovisning. Posttjänstemän hade vid besök i området "bibringats den uppfattningen, att för ett rättvist tillgodoseende av befolkningen i såväl norra som södra delen av Gestad borde poststationer inrättas både vid Uleberg och vid Åsteboberg".

Efter mycket omfattande motiveringar hemställde postdirektionen att den befintliga lantbrevbäringen skulle dras in och ersättas med poststationer i Uleberg och Åsteboberg, åkande lantbrevbärning sex gånger i veckan på en 12 km lång linje Brålanda-Vena-Uleberg samt gående lantbrevbärning sex gånger i veckan på en 18 km lång linje Uleberg-Åsteboberg-Uleberg.

Poststyrelsen biföll hemställan för tillämpning från den 18 december 1918. Denna "udda" tidpunkt baseras på postdirektionens följande ord: "Med hänsyn särskilt till förestående årsskifte och därmed förenat nyabbonemang å tidningar är det önskligt, att det föreslagna förändrade anordningarna träda i tillämpning snarast ske kan, helst någon av de första dagarna i december".

Till föreståndare för poststationen i Uleberg antogs handlanden Alfred Andersson. Han följdes den 15 oktober 1924 av kollegan Axel Teodor Ahlstrand. Efter dennes död i mars 1942 blev 41 år yngre Sven Oskar Ahlstrand föreståndare. Poststationen drogs in med 1959 års utgång.

1918-12-16--1967-03-31

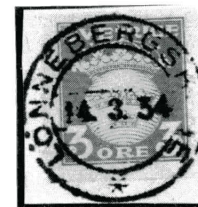
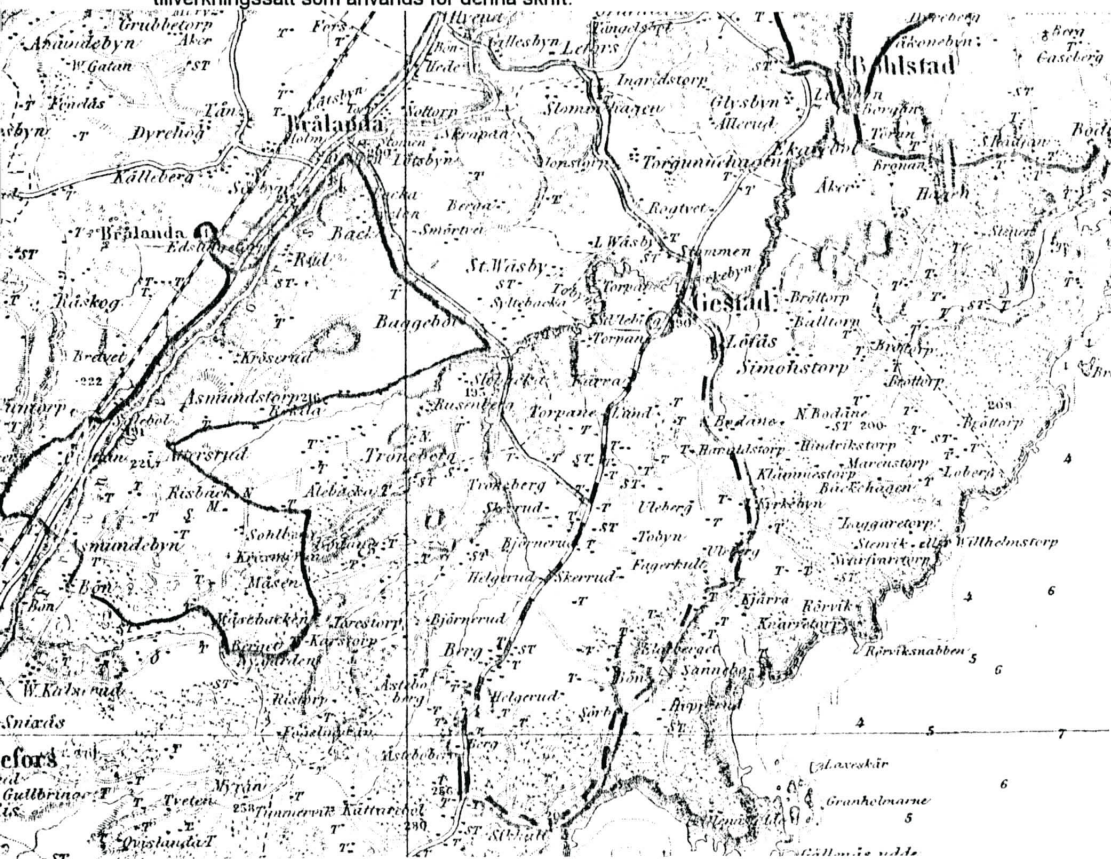
Asteboberg

I föregående avsnitt har nämnts att poststationen i Åsteboberg kom till samtidigt med den i Uleberg den 16 december 1918. Avsikten var att fördela servicemöjligheterna inom socknen på så sätt att den norra och södra delens befolkning sinsemellan skulle ha någorlunda likvärdig postservice.

Folkskolläraren Per Johan Sundberg antogs till föreståndare för poststationen i Uleberg. Poststationen flyttades den 1 juli 1923 från skolan till affären med handlanden Johannes Fagerlind som förestån-

dare. Denne följdes vid 1963 års ingång av den 21 år yngre Charles Reinhold Fagerlind. När poststationen drogs in den 1 april 1967, fick denne anställning som lantbrevbärare på linjen Brålanda-Åsteboberg.

Detta kartklipp följde med framställningen om inrättande av poststationer i Uleberg och Åsteboberg. Markeringar av olika linjer är gjorda med färg och kan inte återges med det tillverknings sätt som används för denna skrift.

1926-05-01--1952-09-30

Lönnebergshage

Poststationen Lönnebergshage öppnades den 1 maj 1926 efter framställning (diarienummer 1 b 826/1926). Till föreståndare antogs handlanden Joel Andersson, som tio år senare överlät kontraktet på sonen Erland Ingvar Joelsson. Efterkrigstidens möjligheter att göra lantbrevbäringen effektiv medförde att kunderna i poststationens betjäningssområde kunde få bättre service av lantbrevbärare. Poststationen kunde därför utan olägenhet för kunderna dras in med september månads utgång 1952.